

Ιατρική πράξη βασιζόμενη σε αξίες

Δρ. Π. Κ. Αλεξόπουλος

**Επίκουρος Καθηγητής Ψυχιατρικής Πανεπιστημίου Πατρών
Υφηγητής Ψυχιατρικής Τεχνικού Πανεπιστημίου Μονάχου**

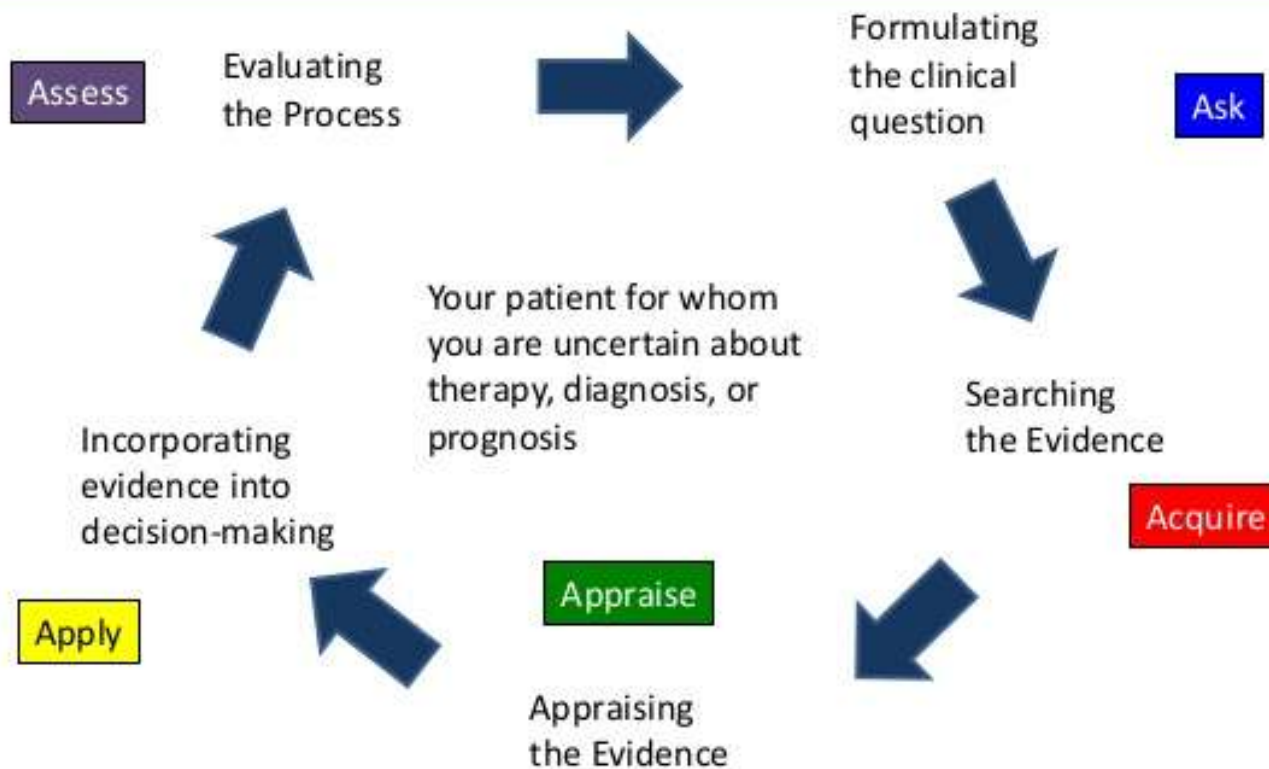
Πολλές επιλογές

- Ραγδαία πρόοδος της ιατρικής, φαρμακευτικής, βιολογίας
- Νέες διαγνωστικές μέθοδοι (βιοδείκτες)
- Ποικίλες θεραπευτικές μέθοδοι
- Εστίαση στην πρόληψη
- Ποικίλα θεραπευτικά περιβάλλοντα
- Αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο των σχέσεων ιατρού-ασθενούς

Evidence-based medicine

EBM Process

The Evidence-Based Medicine triad

(see D.L. Sackett et al, BMJ 1996; 312: 71-72)

The Evidence-Based Medicine triad

(see D.L. Sackett et al, BMJ 1996; 312: 71-72)

Ιατρική και αξίες

Αξίες

- Θρησκευτικές
- Ηθικές
- Αισθητικές
- Πολιτικές
- Επιστημονολογικές
- Ανάγκες
- Ευχές
- Ελπίδες
- Έγνοιες
- Ανησυχίες

- Προσωπικές, επαγγελματικές, πολιτισμικές...

Life Values

Accountability
Accomplishment
Authenticity
Achievement
Adventure
Affection
Beauty
Belonging
Balance
Career
Caring
Consciousness
Community
Compassion
Connection
Challenge
Commitment
Consistency
Communication
Creativity
Competition
Dependability
Determination
Discipline
Diversity

Efficiency
Empathy
Enjoyment
Enthusiasm
Ethics
Equality
Exploration
Fairness
Faith
Family
Fidelity
Fitness
Focus
Freedom
Fun
Generosity
Goals
Goodness
Growth
Hard work
Health
Helping others
Honesty
Hope
Healing

Honor
Humility
Independence
Ideals
Ingenuity
Insight
Intellect
Intuition
Joy
Justice
Leadership
Love
Loyalty
Mastery
Merit
Money
Nature
Openness
Order
Optimism
Opportunity
Purpose
Preparation
Prudence
Reliability

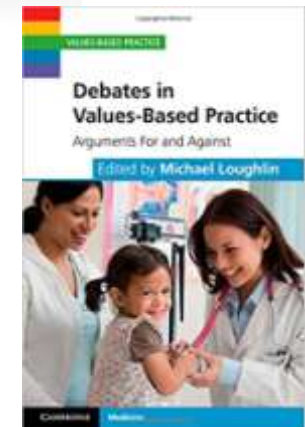
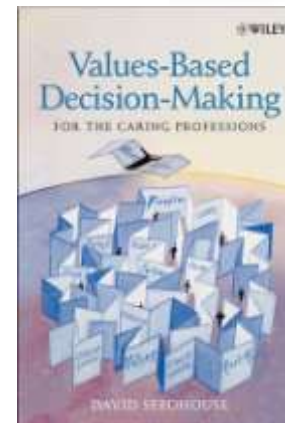
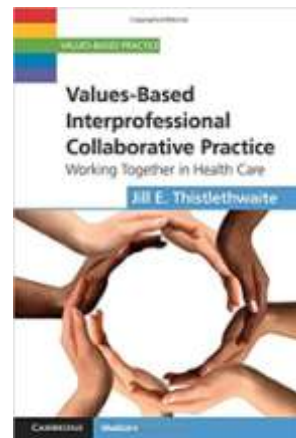
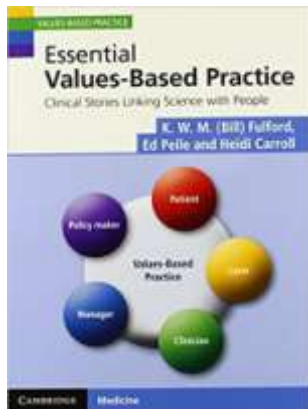
Restraint
Respect
Resourcefulness
Resilience
Satisfaction
Security
Self-actualization
Selflessness
Service
Serenity
Stability
Spontaneity
Strength
Teamwork
Truth
Temperance
Thankfulness
Thoughtfulness
Tolerance
Tradition
Trust
Understanding
Uniqueness
Vision
Vitality

Values-based Practice

KW M (Bill) Fulford

University of Oxford

Τί είναι η VBP;

- Εργαλείο διαχείρισης του ρόλου των αξιών
- Θεωρία αξιών
- Δίχως παραδοχές ορθών αξιών
- Σεβασμός της διαφορετικότητας των αξιών
- Διερεύνηση και κατανόηση της επίδρασης αυτής της διαφορετικότητας
- Διαδικασία ανοιχτή σε κάθε είδους αξία, εκτός αξιών σχετιζόμενων με διακρίσεις

Τί είναι η VBP;

- Βάση είναι οι αξίες του ασθενούς, που αλληλεπιδρούν με άλλες...
- Στόχος: σύνθεση θεμιτών διαφορετικών προσεγγίσεων
- Οι αξίες του ασθενούς δεν είναι το αποκλειστικό κέντρο εστίασης
- Εμμονή στην ορθή διαδικασία (good process) βαθμιαίας ωρίμανσης των αποφάσεων
- Διαδικασία που λαμβάνει χώρα του πλαισίου της νομοθεσίας και των βιοηθικών αρχών
- Δεν επιδιώκονται “ορθά” αποτελεσματα

Τί είναι η VBP;

- Το πλαίσιο της διαδικασίας λήψης των εκάστοτε αποφάσεων διαμορφώνεται από δέκα αρχές που διέπουν την ιατρική πράξη που βασίζεται σε αξίες

Αρχές της VBP

- 10 αρχές
 - 5 → θεωρητικό υπόβαθρο της VBP
 - 5 → εφαρμογή της μεθόδου

1^η Αρχή της VBP

- Οι δύο πυλώνες των αποφάσεων στο πεδίο της ιατρικής φροντίδας: οι αξίες και τα επιστημονικά δεδομένα

The Evidence-Based Medicine triad

(see D.L. Sackett et al, BMJ 1996; 312: 71-72)

Κλινικό Περιστατικό

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών
- Επεισόδια υπομανίας
- Πληροφορίες από έναν καλό φίλο
- Συζήτηση με ψυχίατρο
- Έναρξη αγωγής με Λίθιο
- Βάσει...
 - ❖ Κόστους
 - ❖ Αποτελεσματικότητας
 - ❖ Ανεπιθύμητων ενεργειών

Manic Phase Signs and Symptoms

Talking rapidly

Feeling unusually optimistic OR extremely irritable

Sleeping Very Little

Highly Distractible

Acting Recklessly and Impulsively

2^η Αρχή της VBP

Ο εντοπισμός του ρόλου των αξιών είναι ευκολότερος...

- διαφορετικές ή είναι αντιτιθέμενες

Κλινικό Περιστατικό

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών
- Υπό λίθιο μείωση δημιουργικότητας
- Μειωμένα ζωντάνια χρωμάτων
- Διακοπή λιθίου
- ❖ *Επαγγελματική δημιουργικότητα*
- ❖ *Διαφορές στην αξιολόγηση της βαρύτητας των παρενεργειών*
- ❖ *Ψυχική σταθερότητα*

3^η Αρχή της VBP

- Η πρόοδος της επιστήμης αναδεικνύει το ρόλο των αξιών στη λήψη αποφάσεων
 - ❖ Διαγνωστικά μέσα
 - ❖ Θεραπευτικά μέσα

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών

- Συζήτηση με ψυχίατρο σχετικά με την αγωγή
 - ❖ Λίθιο
 - ❖ Αντιεπιληπτικά φάρμακα
 - ❖ Νεώτερα νευροληπτικά
 - ❖ Επίσκεψη σε ψυχίατρο μηνιαίως/σε περίπτωση υπομανίας
εγκλεισμός εάν είναι απαραίτητο: ρεαλιστικό σχέδιο

4^η Αρχή της VBP

- Εστίαση πρωτίστως στην οπτική του ασθενούς ή της ομάδας ασθενών

Κλινικό Περιστατικό

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών

- Επιλογές
 - ❖ Λίθιο
 - ❖ Διακοπή
 - ❖ Διαμόρφωση σχεδίου διαχείρισης κρίσεων

5^η Αρχή της VBP

- Επίλυση αξιακών διαφορών
 - ❖ όχι βάσει κανόνων που υπαγορεύουν «ορθά» αποτελέσματα
 - ❖ επιδίωξη σύνθεσης θεμιτών διαφορετικών προσεγγίσεων

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών

- Επιλογές
 - ❖ Λίθιο
 - ❖ Διακοπή
 - ❖ Διαμόρφωση σχεδίου διαχείρισης κρίσεων

 - ❖ Απόφαση → Αυτονομία ασθενούς
→ Συγκερασμός απόψεων

6^η Αρχή της VBP

- Εντοπισμός των επιδράσεων των αξιών μέσω προσεκτικής παρατήρησης της χρήσης της γλώσσας
 - ❖ Τυφλότητα περί του ρόλου των αξιών
 - ❖ Κοινές αξίες
 - ❖ Επαγγελματικές ταυτότητες και αξίες (δυσκολίες στη συνεργασία)
 - ❖ Επιστημονική πρόοδος

 - ❖ Values awareness workshops

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών

- Επιλογές
 - ❖ Λίθιο (αποτελεσματικότητα, κόστος, ανεπιθύμητες ενέργειες)
 - ❖ Διακοπή (βίωση χρωμάτων)
 - ❖ Διαμόρφωση σχεδίου διαχείρισης κρίσεων (ψυχική σταθερότητα, ρεαλιστικό σχέδιο)

7^η Αρχή της VBP

- Γνώση/Ανίχνευση των αξιών των άλλων ανθρώπων...(ενάντια στην τυφλότητα περί του ρόλου των αξιών)→Αλληλοκατανόηση...
- ❖ Περιγραφές εμπειριών ασθενών ή/και φροντιστών
- ❖ Λογοτεχνία, εθνογραφία, τέχνες
- ❖ Ψυχοθεραπεία (γνωσιακή ψυχοθεραπεία, ψυχανάλυση)
- ❖ φαινομενολογία
- ❖ Ερμηνευτική

Κλινικό Περιστατικό

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών
- Φάρμακα
 - ❖ Αξιολόγηση/μελέτη αποτελεσματικότητας
 - ❖ Αξιολόγηση/μελέτη παρενεργειών

8^η Αρχή της VBP

➤ Η επιχειρηματολογία περί των αξιών

❖ Principles-based reasoning

❖ Case-based reasoning

→ ανίχνευση φύσης και εύρους διαφορών στις αξίες

→ όχι καθορισμός ορθών/θεμιτών στρατηγικών

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών
- Φάρμακα
 - ❖ Επιλογή αγωγής (λιθίου)
 - ❖ Εντοπισμός διαφορετικών αναγκών σε σχέση με την επαγγελματική δραστηριότητα

9^η Αρχή της VBP

- Οι επικοινωνιακές δεξιότητες έχουν κεντρικό ρόλο στην ευόδωση της διαδικασίας
 - ❖ Δεξιότητες ανίχνευσης της οπτικής τους ασθενούς
 - ❖ Δεξιότητες κλειδιά για τη σύνθεση αντιτιθέμενων αξιών

10^η Αρχή της VBP

- Η λήψη της απόφασης λαμβάνει χώρα εκεί που συναντιούνται οι χρήστες και οι πάροχοι των υπηρεσιών υγείας
 - ❖ Ο ιατρός δεν ξέρει καλύτερα
 - ❖ Ο βιοηθικιστής δεν ξέρει καλύτερα

Κλινικό Περιστατικό

- 64χρονη ζωγράφος, καθηγήτρια στη σχολή καλών τεχνών
- Επιλογή Φαρμάκου
 - ❖ Εμπιστοσύνη /αντί νομικιστικής προσέγγισης
 - ❖ Shared decision making
 - ❖ Εναισθησία

- Μέθοδος διαχείρισης της διαφορετικών προσεγγίσεων των εκάστοτε εμπλεκομένων στη λήψη αποφάσεων.
- Συμβατή με τα προτάγματα των σύγχρονων ανοιχτών κοινωνιών
- Συμβατή με τα προτάγματα της εξατομικευμένης ιατρικής

- 10 Αρχές
- Βιοηθικό κώδικα
- Νομοθετικό πλαίσιο
- Διαδικασία ανοιχτή σε κάθε είδους αξίες
- Εξαίρεση: Ρατσισμός και αξίες που προάγουν τις διακρίσεις
- Αξιακή ουδετερότητα

Ευχαριστώ!